

Tööliste Hääl

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu häälekandja

Nr. 9

September 1930

III aastakäik

Tellimise hind postiga:

Aastas 60 senti
 6 kuu peale 30 "
 3 " " 15 "

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja ametiühingud.

Ilmub 1 kord kuus.

Adress: Tallinn, W. Pärnu mnt. 31.

Üksiknumber 5 senti.

Kuulutuste hinnad:

1 lehekülj. 35 kr.
 1/2 " 18 "
 1/4 " 9 "

Teksti ees ja tekstis —
 50% kallim.

SISUKORD:

1. Mihkel Martna 70-ne aastane.
2. L. Johanson: Tööpuuduse viletsus suureneb.
3. Rahvusvahelise Ametiühingulise Liidu otsuseid.
4. Arn. Stein: Eesti tööliiskumine eile, täna, homme...
5. Töölised riigivanema jutul.
6. Streik Põhja-Prantsusmaal.
7. K. M.: Mispärast peab ametiühing olema tugev.
8. Tagajärjerikkad ühinemiseptüüded Soomes.
9. Kas tunnete oma jõudu?
10. Teateid ametiühingutest.

PE 1548

EESTIMAA TÖÖLISÜHINGUTE KESKLIIDU

= juriidiline büroo =

V. Pärnu mnt. 31—4

on nüüd avatud igal teisipäeval ja neljapäeval kella 4—5 p. l.

Nõuandmine ja kohtus etteastumine

ametiühingute liigetele tasuta.

Mitteliigetele nõuanded 25 sendist kuni 1 kroonini, palvekirjad 50 sendist kuni 3 kroonini; üksikud etteasted kohtus 10 krooni. Nõudeasjad vann. adv. tasu normide järele.

TÄHELEPANU!

SOODUSTUS KÕIGILE AMETIÜHINGUTE LIIGETELE JA „TÖÖLISTE HÄÄLE“ LUGEJATELE.

Eestimaa Töölisühingute Keskkliit müüb Keskkliidu kirjastusel ilmunud ja ladusolevaid raamatuid kõigile ametiühingu liigetele ja „Tööliste Hääle“ tellijaile järgmise hinnaalandusega:

E. JOONAS'e „Ametiühingud, nende ülesanded ja võitlusvahendid“. Hind 25 senti (50 senti).

E. JOONAS'e „Ametiühinguline liikumine meil ja mujal“. Hind 5 s. (10 s.)

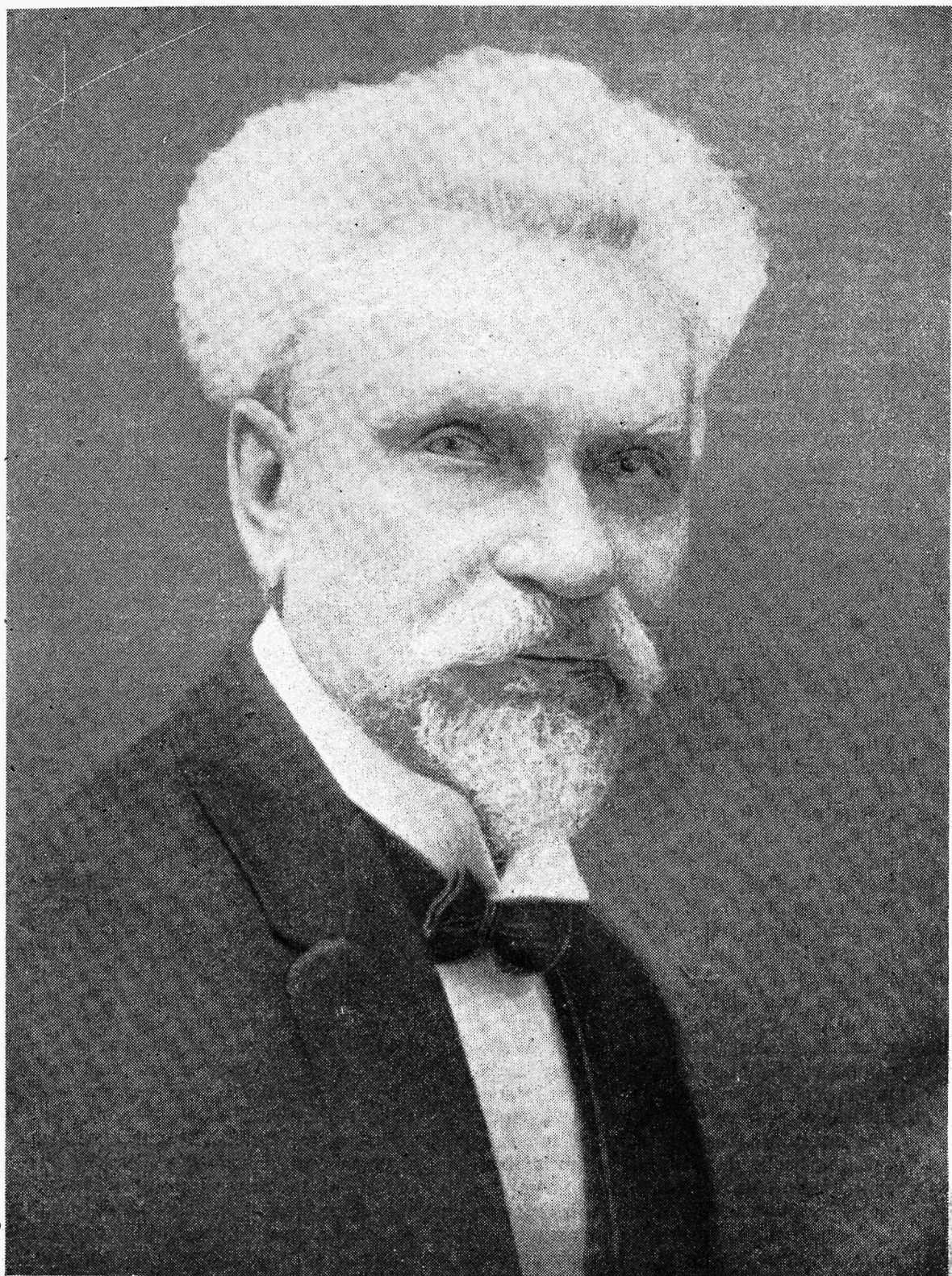
J. KLESMENT'i „Palgaolude korraldamine seadusandlisel teel“. Hind 10 senti (15 senti).

Peale eelnimetatud teoste on E. T. Keskkliidult võimalik saada piiratud arvul Rahvasteliidu Tööstööbüroo 10-aastase juubeli albumi, saksakeelses tekstis, missuguse albumi hind on 3,50 kr., Eestimaa Töölisühingute Keskkliidult tellides aga kõigest Kr. 2,50. Albumi kohta on kirjeldus ilmunud „Tööliste Hääles“ nr. 5.

Kasutage juhust igaüks ja tellige viitvitamata eeltähendatud raamatud.

Neile, kes raamatute hinna postmarkides ehk posti kaudu E. T. Keskkliidule aral saadavad, saadetakse raamatud posti teel koju kätte.

Tellimiste aadress: Eestimaa Töölisühingute Keskkliit, W. Pärnu mnt. 31—4, Tallinn.

Mihkel Martna 70-aastane.

Mihkel Martna 70-aastane.

Eesti töölisliikumise üks algatajatest ja kandjatest.

E. T. Keskliidu aadress jubilaarile.

Keskajal, 17. septembril sai Mihkel Martna seitsetümmend aastat vanaks. Kõikidel ametihingutel, töölise kultuurilistel organisatsioonidel ja üldise fogu eesti teadlikul töölisliikumisel on põhjust armastuse ja austusega tuletada meelde jeda päeva. On ju Mihkel Martna üks neist meie avaliku elu tegelastest, kelle fogu elukaik seotud tihedalt meie töölisliikumisega, kes jaganud meie tööliisklassi häid ja kurje päevi ja kelle saatus on olnud ka eesti tööliiskonna saatusena. Siiski on Mihkel Martna eesti töölisliikumise elav ajalugu ja juht ühtlasi.

Males oma elukaiku juhustite tõe tegijana, siis õppides maailma ametit ja töötades hulga aastaid palgalise käsitöölisena, on Mihkel Martna elanud üle kõik tööinimehe raskused ja mured. Nende mõjul on kujunenud ka tema vaimline mina ja ta ilmavaade; tegelik eluõnne juhtis ta sotsialismi juure.

*

Muidugi, käesoleva artikli ülesanded pole hinnata Martna suurt tööd ja ta asendamatu teeneid meie töölisliikumises — see nõuaks palju rohkem ruumi, kui jeda võimaldavad ajakirja vähejed veerud, ja hulga enam aega sellest, mis tavaliise toimetuse tööinimehe käitumises. Täna olgu vaid tõmmatud ühiskondliku jooni Martnast, kui isikust ja avalikust tegelast.

Töölisliikumine, kui n. n. „alama klassi“ liikumine kannatab kõikjal vaimliste jõudude puuduse all. Tööliiskond on kõikide warade looja, ilma temata poleks võimalik olnud tõsta ühiskondlike väärtuste üldsumma praeguse tasapinnani, maailm poleks ilalgi temata näinud tänapäeva rikkuseid, kuid see kõikide warade looja klass ise oli nii aineliselt, kui vaimiliselt surutud viimasele plaanile. Ainult tänu sellele tõsi-ajale, et tööliisklassi enese ridadest tõusid inimelused, kel oli energiat ja andi raste igapäevase leivabeenistuse korral oma enese jõul ammutada üldisest vaimuallikast nii palju teadmisi, et nad suutsid teerajajateks ja juhtidena astuda oma rõhutatud klassi etteotsa — võisid tekkida kõikide talistuste ja raskuste kuste võimas töölisliikumine, mida ei suutnud tagajõud ja lämmatada ükski võim.

Kuid iga maa töölisliikumine tunneb kümnete ja sadade viisi jarnaseid inimeji, kes ford täis mainustust astunud küll töölisliikumise hulka, aga pärast, kui nende ainelised olud muutunud lähedamaks, pööranud jäädavalt tööliiskonnale selja ja jageleb jaanud igei tööliiskonna waenlasteks. Töölisliikumine kõikjal, eriti aga meil on kannatanud fluktuatsiooni, tegelaskonna isikliku koosseiju alalise muutumise all.

Mihkel Martna on aga üks neist, kes ainult tänu oma isiklike võrratule energiale ja annetele tõusnud vaimiliselt palju kõrgemale oma ümbrusest, kes juba noorena astunud tööliiskonna õiguste eest võitlejate esirinda, kuid kes ka siis jäi truuks omale klassile, kui ta oli aineliselt kindlustatud ja töölisliikumisest osavõtmise ei tähendanud talle midagi muud, kui isiklike kannatusi ja ainelist kaotust. Sellasena näeme Martnat 1905. aasta revolutsiooni ja hiljemal reaktiooni päevil, mil ta maapagurajena rännanud Lääne-Euroopasse, kuid vahetpidamata olnud kas otjekohesest ühendusest kodumaal tegutsenute töölisliikumise tegelastega, või olnud neile kõige pimedamal päeval jassa, joome ja eesti lehtedes avaldatud artiklite kaudu teenitajaks. Selles mõttes võime pidada Mihkel Martnat eesti töölisliikumise rajajaks, õhutamaks ja vaimlike juhiks.

*

Kuid Mihkel Martna ei ole üksi agitator-propagandist, vaid ka teoreetik-pedagoog. Ta lõpmatu ajakirjanduslike artiklite korral, mis püüdnud laiali nii kodumaal, kui välismaade ajalehtede veergudel, leiame meie ta tõsiõid uurimistöid, mis meie ühiskondlike probleemide käsitamise alal seni jäänud ka pea ainjateks. Me mõtleme siin kõigepealt ta M. Jürisjoni marjunime all avaldatud võrdlemisi suurt teost „Punased aastad Eestis“. See raamat oli omal ajal — aastat 22 tagasi — radikaalselt mõtlema noorjoo keskel üks loetatamaid ja armastatavamaid töid. Nende ridade kirjutajasse mõjus see nagu ilmutus. Rahetiimnekahe aasta jooksul ei ole juhuist olnud võtta jeda raamatut uuesti kätte, meehest on läinud seal käsitatava aine detailid, aga viist surmatunnini ei kusta see pilt,

mille — tõsi küll, kuivade statistiliste andmete varal — andis Jürisson-Martna tolle-aegsest agraarwiletlusest ja pingutustest, milliseid maaelanikke tegid oma olukorra kergendamiseks. Ta kui mõni aasta hiljem juhtus kätte Martna „Külalast“, siis oli see nagu täienduseliks varem mainitud teosele. Siin autor tõmbas jooni omaaegse küla

ka tööstuslik proletariaat. Ta ajub vaatlema kõigepealt töölistonna kodust elu ja seal torkab talle filma kõljal valitsev korteriwiletlus. Suba käesoleva sajangu algul avaldas ta teose „Meie korterid —“, milles ta püstitas põhimõtted, millised peafid olema meie töölistonna korteriolud. Korteri küsimuse uurimist jatkas ta ka oma

Mihkel Martna emigrandina.

waimlise elust, mis jäänud maha ainult küla ainelise ja waimlise wiletluse tõttu.

Peale kõige muu õpetafid aga need teofed meid armastama meie küla ja juhtifid tähelepanu meie maa proletariaadile.

*

Kuid elades linnas ja rännates Lääne-Euroopa suurkapitalistlikkudes maades ei pääsenud Mihkel Martna uurima pilgu eest

maapao aegjärgul wälismail ning Eesti riigi iseseiswuse päewil on Martna olnud üks neist, kes riigikogus kõige põhjalikumalt käsitanud meie töölistonna korteriolude parandamise wajalikkust. Ükski ta wastastest pole junnud liikata ümber ta wäiteid, need on lihtjalt enamustega hääletatud maha. Sellega pole muudugi kaugelgi õeldud, et Martnal pole õigus, waid fiin on pandud

maksma ainult tagurlihe enamuse tahe, mille vastu tööliskond ühes Mihkel Martnaga on pidanud võitlust ja saab ka edaspidi pidama.

Teisteks küsimusteks, mis puutub tööstuslikku tööliskonda ja mille kohta on Mihkel Martna põhjalikumalt võtnud sõna, on tööaja küsimus. Oma suuremas teoses „Rahkefatunniline tööpäev“ põhjendab ta vastuvaidlemata väidetega, kui tarvilik on (isegi tööstuse enese huvides) 8-tunnilise tööpäeva järeleehaldmine ettevõtetes. Alles jäänud Lääne-Euroopa kooli, ei piirdu Martna ainult moraalse ja termishoidliku argumentatsiooniga, vaid ta toob väärarvatuid statistilisi andmeid, mis tõendavad kuivõrd vajalik on ettevõtjatel lihendada tööpäeva, jeeaga tösta üksikisikute töövõimalust ja ka fogu oma ettevõtte produktiooni hulka. Minult juhmid, ettenägematud, rumalad ja oskamatud ettevõtjad võivad hoida Finni isa-isa-aegsetest töövõimalustest. — Niijugune on Mihkel Martna tööpäeva pikuse uurimuse siisu tulemus. — Kui palju eesti ettevõtjaskonnast on arvestanud selle tööliskonna haalpäise juhi arvamisega, jeda meie muidugi ei tea, kuid jeda enam peaks tööliskond ise võtma oma's tema argumentatsiooniga ja fogu oma jõuga püüdma ta konjertmentide teostamise poole.

Peale eelnimetatud põhjalikkude tööde olgu märgitud Mihkel Martna rikkalikust toodangust veel jeejuga, nagu „Soome“, „Internatsionaal“, Tallinna siindmu'si 1905/6. aastal jne. Kõikidest neist kostab läbi üks toon — joov, et töötav rahmas pane's maksma oma õigused ja teostaks oma huvid.

*

Rindlasti pole Mihkel Martna mitte jeda tiilipi revolutsionäär, kes oma ideade teostamist näeb ainult barrikaadide võitluses. Ta on jelleks ligi intelligentne ja küllalt reaalspoliitil, et mõista, et toore jõu ja arvulise ülekaaluga ei saa veel teha võitke, mida tahaks. On tarvis tösta enne tööliskonna intelligenti, on tarvis kõik rakendada jelleks, et fogu töölisklass muutuks teadlikuks jotsialistlikuks perek's, on teiste sõnadega tarvis teha tööliskonna keskel jotsialistlikku kasvatus-tööd, enne kui ta jundaks maksma panna oma idealk. See on Mihkel Martna alaline joov, mida ta fordab igal juhul.

Ja ta ise? — Soolimata oma kõrgest

east on ta hingeliselt jäänud nooreks. Ta litgub praegugi meeljamiini noorte, vastu-võitlikumate jee's, kui et läheks jinna, kus elu banaalsused muutnud hinged kaljuseks. Ja on ka vanana jäänud nooreks. Ja jee on moorus, mida meie ei leia mitte igapäev.

Kuid Mihkel Martnat võitlejana võime meie näha ainult parlamendi kõnetoolil oma vastaste ees. Soolikalt valmistab ta ette iga oma esinemise — olgu jee põhjalik eelarve arvustusfõne, või mõne jotsiaaljeaduse või töökaitse küsimuse kaitmine. Ja olgu isjand armuline neile, kes hiilivad talle vahele: igat neist rabab ta jeda-võrd tabavalt ja teravalt, et jel kaob tuju jattata kõneleja jegami'st. — Mihkel Martna omalt ijeloomult ja eruditsioonilt ongi võeti proletaarlik võitleja parlamendi tribüünil. — Vähemalt meil Gestis ei ole temale väärilist võitlejat — ei pahemas ega paremas tiivas, jamuti ka mitte keskerühmades. . .

*

Paarkümmendviis aastat tagasi esines üks meie radikaliseranduslikkudest rühmadest hiilidõnaga — jaagem eurooplasteks! See oli ühestkülljst reaktioon venestamise vastu, aga teistkülljst tung parema, kõrgema Euroopa kultuuriastme poole. Tarvis oli teha lõppu jeda medelemiskulturile ja panna alus püsivale Lääne töö ja uurimismu'mule ning jise'mise elu distipliinile. Tarvis oli tavalisi jämedaid ja tooreid vahetordi isiklikus ja ühiskondlikus elus asetada uutele alustele, oli vaja ümberjanna-ta kõik jeni'sed väärtused.

Kahtlemata ei võinud anda jee agitatsioon väga juuri praktilisi tagajärgi, sest „eurooplasteks“ muutmiseks oli tarvis ikkagi läbi imbuda Euroopa kultuuriga, olk tarvis otjekoheselt ammutada jee't kõige väärtuslikumat. Aga paljudel meist oli jee võimalik?

Üks neist vähestest „eurooplastest“, jeda meie leiame oma praeguses jeltskonnas on kahtlemata Mihkel Martna. Meie ei kõnele mitte antud korral ainult väljst „euroopalikust“ esinemisvõimist, vaid palju enam meie juubilar „euroopalikust“ mõtlemislaadist. Kuulake ainult ta kõnesid, ta ainetete mitmekülgjust ja argumentatsiooni meetode ja võrrelge neid ükskõik misjuga eurooplaste tööga, ning teie näete, milline vastuvaidlematu jarnasus on neil. Jilma-

maadetes võivad olla küll lahuminefud, kuid aine käsitamises, ainesje jümenemise tõsijdufes, teadusliku uurimise meetodis on täielik jarnaajus. Eesti tööliskond võib olla uhke, et tema keskelt on võrjunud mees, kelle jarnaajeid vähe leida meie jeltskonnas.

*

Mihkel Martna maalermeisterina.

Kuid Mihkel Martnat meie ei võdi hinnata ükfi kui tööliskumise tegelast ja poliitilist mõtlejat, vaid ka kui riigitegelast. Tema teos: „Estland, die Esten und die estnische Frage“, mis tõlgitud mitmesse keelde, tõendab ükfi tema küpset juhtumist meie rahwa ja riigi jaatusesse. Kuid meie võime ütelda veel enam: Eesti riigi rajamise silmapilgul olid Martna juhted Lääne-Euroopa riikide demokraatlikkude kihidega jeevõrd juured, et ka meie, muidu nii pentsi-kult tööliskumisse juhtuvad kodanlijed kihid pidid nikutama oma põlvi Martna ees, et ühes temaga nõutada meie rahwa rippumatusje tunnustust. Siit on ka aru-jaadaw, et neil aegadel Mihkel Martnal ja ühes temaga fogu eesti jotsjalistlikul liikumisel oli mõju meie riigiforra kindlaksmääramisel. Meie põhjeadus poleks kujunenud laugelthi nii modern-demokraatlikuks, nagu ta on praegu, kui poleks mitte meie tööliskonna keskelt võrjunud Mihkel Martna ja temataolisi tööliskumise juhte.

Sellepärast võime meie wana weteraani forgesse easse jõudmise tähtpäeval liita oma jüdamlikumad õnnejoowid kõikide

teiste õnnejoowijatega, kes teda hindawad kui tüsedat ja aatelist tegelast.

Eestimaa Tööliskumise Keskkomitee annetas 17. sept. „Estonias“ Martna auks korraldatud aktusel aadressi järgmise tekstiga:

Lugupeetud jeltsimees

Mihkel Martna!

Tuletades meele Teie erandlikult juuri ja määrakaid teeneid tööliskumise alal Eestis, on Eestimaa Tööliskumise Keskkomitee juhatusel rõõm terwitada Teid jeltsme-kümmendal jünnipäewal, joowida Teile jüdamlikult õnne ja paluda wastu wõtta meie poolt tunnustamise- ning austamiseawaldust. Teie iijit, lugupeetud jeltsimees Martna, on otjekui iihete kaswanud tööliskumise klassi-wõitluse ajalooa Eestis. Juba möödunud jajaandi lõpu-kümmenditel, mil ei leidunud meie maal veel iiheti awalikku proletaarlukku organijatsioonini ega wõinud neid majendawate poliitiliste olufordade tõttu tekkidagi teijiti, kui pöranda all, oskajite Teie aratada huwi tööliskumise põhijümmuste wastu, ergutada proletaarlukku kihete klassi-teadwusele ja jalgitada neile organijeerumise wajadust. Selle juures oli Teie tähelepanu juunatud kõigile tööliskumise aladele. Teie jerdseite endale eesmärgiks nii tööliskonna majanduslikkude kui waimliste huwide teenimise ja osutusite wanikumata tahtega juhiks, kes kõigisse ulesandesse jü-

Mihkel Martna vangina.

menes eeskujuliku põhjalikkuse ning tõsidusega. Kriti hinnatav ja tulemusrikas on olnud Teie tegevus proletaarliku liikumise alal Gestis pärast poliitiliste vabaduste kättevõitlemist. Kõige ennatfalgava andumuse eest, kõige wiisaduse ja truuduse eest, mida olete üles näidanud proletariaadi

klassivõitluse kantside rajamisel, ütleb Gestimaa Töölisühingute Keskkõrde juhatus Teile jeltimemeliku tänu, julgedes ühtlasi avaldada lootust, et Teie edaspidine kõrgelt hinnatav ja ülev tegevus Gestis tööliskonna huvides veel kaua kesta.

Tööpuuduse viletsus suureneb.

On võimalik selle vastu võidelda tagajärgedega.

Arvud, mida avaldanud rahvusvaheline tööamet, näitavad esiteks väga suurt töötatööliliste arvu ja teiselt poolt kasvamist. On registreeritud üle 20 miljoni inimese, kes ei saa kasutada oma eluülespidamise hankimiseks oma kehalist ja vaimlist jõududu. Nad peavad kannatama ühes omastega tööpuuduse tagajärjel alatoitlusest, kitskusest, äärmisest viletsusest, nälga. Neid inimesi, keda tööpuudus viletsuses hoiab, arvatakse ühes omastega, — vanematega, naistega ja lastega, — keda võtma peavad, üldse olevat 70 miljoni. Väliskesed kõnelevad tööpuuduse maailmakatastroofist, mis pole veel jõudnud haripunkti. Tööpuudus näitab veelgi tõusu. Ta mustad pilved tööstuse suurrüüride — Põhja-Ameerika Ühisriikide, Inglismaa, Saksamaa, Jaapani, Poolamaa ja teiste — kohal tihenevad. Inglismaal tuseb töötatööliliste arv üle 2 miljoni — nummer, mida pole tööpuudusel olnud peale 1921. a. Saksamaal, Põhja-Ameerikas, Poolas juletakse järjelt tööasutuste uffi. Tööpuudus on ulatunud ka Prantsusmaale, kus jeni tööstus kindlal alusel oli.

Ühise lähenedusega kasvab ka Gestis tööpuudus: kui terava kuju ta eeloleval talvel võtab, on raske ennustada — see olnes paljudest välisest ja sisetest teguritest ning riigipoliitikat. Karta tuleb igatahes teravamast ja suuremast majanduslikku ja töö kriisi, kui mullu. Kõik tunnused näitavad seda tõendada.

Meie jõudnud aastatesse, kus tuleb ütelda: Gestis on suurtööstus välisemas. Metallitööstusest on järgi jäänud vaid — riismed. Metallitööstus kui suurtööstus on Gestis juba kofku varisenud.

Teine suurem tööstusharu — tekstiilitööstus, mille toetusel rahvast maksustati kõrgete tollidega, hangib oma leikatulustid tööliliste kuritahtlusest ekspuaterimise. Kuigi tollid võid tööstusettevõtetele lisatuluksid, ei tõstetud fiskaali pallasid, küll aga saa-

duste hinda. Tekstiilitööstuse arenematus Gestis on põhjustatud korraldusest ja välisest tingimustest.

Kõikide palgad kunstlikult nii madalad, et need ojutuvad juba vähemaks kui näljapalgad. Sedagi vähendatakse veel sel teel, et töölilistel lastakse mõnes vabrikus töötada nädalate tagant, pikkade vahetuste järele, mille eest muudugi töötaja ei makseta, ja 3—4 päeva nädalas. Tekstiilitöölised Gestis on paigutatud näljakuulijele. Neis vabrikutes peavad mehed ja naised, vanad, keskeelised, noored ja alleelised võitlusema just sellepärast, et üldise tööpuuduse tagajärjel pole töö valikut ning tuleb paratamatult leppida ka kõige väiksema leivakorusega, kuigi jeda hangitakse töötajudu äärmiselt ekspuaterides.

Suurepapi-, paber-, puu-, naha- ja tekstiilitööstus elab ka tööhulga vähenemise tähe all. Tekstiilitööstuse fiskeelised pealinnas on suuremad kui tööhull.

Need ongi tähtsamad töövõlald. Mujutised töövõlald, nagu turvatööstus, lauavabrikud, telliskivitehased jne., lõpetavad oma tegevuse talvel. Ka põlevkivitööstus vähenab talve eel tööliliste arvu.

Tööpuuduse põhjuseks maailmas on kapitalistlik tootmismis oma anarhiline korraldusega. Maailm põeb praegu raskest tööstuse ja kaubanduse kriisi, millele lisaks on pea üldine põllumajanduse kriis. Neile põhjustele lisaks tulevad kohapealsed. Näiteks Inglismaal jagadused ja raskest asumaades, Indias, Egiptuses ja mujal. Inglismaa on püüdnud alal hoida ka vabakaubanduse põhimõtet kol ajal, kus teistes riikides kofitusele on võetud kõrge tollid. Ka see toob temale erilisi raskest.

Tööpuudust on suurendanud töö mehaneerimine ja ratsionaliseerimine nii tööstuses, põllutöös, kui ka arielus. Masin, võtame kas või näiteks kirjutusmasina, ladumismasina, telefoni ja telegraafi, on võtnud

paljudelt töolistelt töö. Sama teeb kühvi- ja niitmishamasin ning traktor. Töö muutub fergemaks, aga ka vähemaks. Põhjendatud on ühe Põhja-Ameerika osariigi kuberneril ütelnud ühel konnereentil, et tööpuuduses on süüdi juurel määral ka maisproduktioonil. Tänapäev produtseerib 1 tööline sama palju, kui 75 aastat tagasi 32 töolist.

Masin jätab järjest enam töölisi töota. Näiteks käsitööstuste väljatõrjumine jaapanimasinade poolt Gestic viimastel aastakümnetel. Süüdinud on seejama, mis ajaks jai kodufangrutele varem. Sellejuures — tekstiil- ja jaapanimasin, nagu iga teine mehhanism, täieneb alataja: üks inimene rakendatakse järjest suurema valmistusjaga masinate teenistusse. Näiteks Gesti tekstiilvabrikutes.

Rajutades töolistele isegi raskeid olusid, on töösturid viimastel aastatel püüdnud valmistust „rationaliseerida“ just sel teel, et tööliseid kui masinate teenijate-orjade arvu vähendada (Gestic näiteks tekstiiltööstuses) ja teha — nende tööaja vähendada. Sellejuures on neil üldiseks põhimõtteks lause, mida avaldas Rheiini jõekuningas Silberberg: Rahvas peab vähem sööma ja enam töötama! Saajamaal on, tööpuuduse suurenedes, selle õpetuse järgi läidud: juba üksi läinud aasta teisel poolel vähenes tööpalk 13,6 protsendi võrra. Töötus palgamõhendamise ja tööpäeva pikendamise ümber kestab edasi mitte üksi Saajamaal, vaid ka mujal. Töösturid on kontaktis üle maailma. Nende majandusteadlased manitsevad töölisi — kannatusele.

Tööpäeva vähendamine on teostatud ka Gestic — tööpäeva pikendamise teel, mille tiitibijeks näiteks viimastel aastel raudteevalituse korraldusel 10-tunnilise tööpäeva maksmapanek tema teenistuses olevatele töolistele, kuigi selleks puudub seaduslik alus. Tööpalka vähendavad tunduvalt ka tollide ja leivahinna kunstlik tõstmine.

Maatame lihidalt, misjuguised on need abinõud, millega saaks vähendada tööpuuduse hädaohtu ja ta inimesi hävitavaid tagajärgi.

Peateguriks on — majandusliku üldine korraldamine.

Tööpuuduse vastu võitlemise abinõudena võiks eriti märkida rida neist abinõudest, mida töölisorganisatsioonid ja koosolekud viimastel aastal fordumvalt nõudnud. Nii 5. rahvusvahelisel ametühingute liidu kongressil (Stokholmis) vääril suuremat

tähelepanu otjus, mille järgi rahvusvaheliste trustide ja kartellide üle tuleb jisse seada mõjuv kontroll. Edasi: rahvusvahelise kaubanduse edendamiseks tulevad kaotada tollimüürid riivide vahelst.

Rahandus- ja krediidipoliitika järelevalve töölisorganisatsioonide poolt peab ärakoidma väärnähteid ja katastroofe, mis näiteks Gesticil ajel on leidnud.

Ujafokane on nõudmine, et ära püütaks hoida tööstuse rationaliseerimise kurjasti tarvitamist.

Suur tähtsus on tööpuuduse vastu võitlemises just tööaja piiramiel ja tööpalka tõstmisel.

Gesticis ütelnud praegu, kus tööjõudu küllalt maha, pole millegagi põhjendatud. Ületundidega 8-tunnilise tööpäeva tegelikult elust kaotamine on jaanud Gesticis üldiseks nähtuseks, ilma et tööinspektioon, kui seaduse järelevalve ajutus, siin vahele astuks. Ometi on aga tööinspektioonil Gesticis maksimategi seaduste piires võimalik ületundide tegemist piirata.

Kui praegu Gesticis 8-tunniline tööpäev teostataks, ületunde piirataks tehniliste hädavajadustega, jääksid tuhanded töölised tööd.

Ka teiste töötõingimuste normeerimine ajanõuetele aitab seisuforda parandada, ije-äransis aga tööpalka tõstmine, mis vähendaks töölisperekonnas viletsust, aga võimaldaks ka lastel õppida koolis, ilma et neil tarvitajeks liig varakult tööle ajuda. Samuti meestöölise palgaolude parandamine hoiaks ema enam fokus ja laste juures.

Tööaja ja palgaolude, aga ka teiste töötõingimuste korraldamine Gesticis kahel tunnustatud teel — seadusandlilisel teel või kollektiivlepingute läbi — on võimalik alates sellest ajast, kus töölisorganisatsioonid omandavad tarviliku ühisjõu. Varem mitte — jeda peetagu meeles.

Tööpuuduse vähendamiseks aitab suurel määral kaasa ka see, kui lastele, allealistele ja emadele antakse tarvilikku kaitset ja ülespidamist — sotsiaalkindlustuse läbi, jamuti, kui töövõimulised — töövõuetud ja vanad — lastakse puhkepalgale, pensionile, mis annab neile elamiseks tarvilikku vahendeid.

Ujutise töövõimetus — haigus, vigastuse ning raske ja sünnitamise puhul sotsiaalkindlustuse alusel eluülespidamise kindlustamine vähendaks nende inimeste tööd kol ajal, kus töö termit hävitab.

Tööpuuduse vastu kindlustamine peab andma töolistele tagatise, et nad töötaoleku

päewil termislikest koftu ei warije, nende perekonnad elamiseks tarwilisi wahendeid jaaamad.

Ka mitme kutse oppimine osutub meie ajal tarwilikuks mitte ainult selleks, et siis enam töowõimalusi on, waid ka termislistel põhjustel. On kindlalt tehtud arstide poolt, et praegune monotooniline töötamismis mõjub tööliste termisele laastawalt ja termise alalhoidmise iiheks abinõuks on kutseala wahetamine.

Töötatöölise kannatuse wähenemiseks on edaspidigi paratamatud hädaohitööd, mida Eestiis võimalik õige laialdaselt korraldada, kui aga selleks summasid hangitakse ebatwiljakate kulude arwel. Eesti riigi eelarwest kulutatakse väga suuri summasid ebaproduktiiviselt. Näiteks sõjaminiisteeriumi eelarwest. Ka kaitseliidu kulud on suurel ning nende ostarb väga kiijitaw, wälisminiisteeriumi asutustestki on võimalik kiijalt kärpida. On võimalik kiijsti leida suuremaid summe nende tööde teostamiseks, mis riigil ja omawalitsustel kawas ootamas on ja mille teostamine rahwaelu korraldamise huroides kiijitab.

Põllumajanduse alal on võimalik paljugi teha jarnast, mis tööd ja leiba toob elamiseks. Sooleli on planeerimise tööd.

Eluõuetutel wäikekohtadel wirelewad

inimesed — ei ela, ega jure, pingutawad jõudu üleliia ja termisevastastelt. Meile juurelõigete andmine on võimalik — riigi maatagawaradest, aga ka neist eramaist, mis praegu kasutamata seisawad.

Mundamis- ja ehitamispoliitika maal, kui see plaanikiindlalt kiijitab, parandab elamis- ja töötingimusi, andes uut leiba. Palju on maal ehitada, palju on maal veel tööd, mis seisab tegemata.

Põllumajanduse turu korraldamine nii, et põllumees ei jupileks monopolistide kiijijis, nagu praegu piima- ja lihajaaduste suurfirmade ja nende trustide käes, võimaldab talupidajatele enam jisketulekuid ja nad jaaamad oma elutarwete rahuldamiseks enam kulutada.

Kui riigi majanduse — rahanduse, krediidi, tööstuse, põllumajanduse ja kaubanduse — aga ka jotsiaalpoliitika jujimine kiijitab ka ratiionaliseerimise põhimõtetel ja alustel, siis on võimalik Eestiis töötaolekut wähendada mininumini, töö- ja jotsiaalolusid parandada maksimumini, mis praegustes oludes kättejaadaw, siis on võimalik elutingimusi korraldada nii, et rahwa elu termem oleks, waejus ja wilekus jeda ei häwita ega jöö nii, nagu praegu.

L. Johanson.

Rahwuswahelise Ametiühingu Liidu kongressi otsuseid.

Resolutsioon jotsiaalpoliitilise programmi kohta.

7.—11. juulini Stokholmis ärapeetud N. M. Liidu V kongress arutas N. M. Liidu jotsiaalprogrammi kiijimust. Ta peab joowitawaks niipea kui võimalik üles jeda üht jotsiaalpoliitilist programmi, selleks et teha kiijides maades mõjuwat kihutustööd jotsiaaljeadusandluse laiendamiseks, mis tööliste kiijsti jeda ahwardawate hädaohitute wastu kaitsema peaks, hädaohitute wastu, mis juurelt osalt praeguste iihiskonnaforralduste läbi terawaks astud.

Kongress on arwanisel, et probleemi wlatus põhjalikku ja täpset ettevalmistust ja uurimust wajak; ta arwab, et kawatjetaw jotsiaalpoliitiline programm, peale iijfikute kiijimuste üleslugemist, peab siijaldama seletust, misjuguwjed aitawad tergendada propandat iijfikutes maades. Kongressi arwates peaks hoitama järgmist järjekorda:

Sotiaalfindlustus:

1. Saigusfindlustus;

2. Inwalididusfindlustus;
3. Wanadus-, waejaste ja leskede findlustus;
4. Elufindlustus;
5. Töötaolu wastu findlustus;
6. Emadefindlustus;
7. Snnetusjultumiste wastu findlustus;
8. Findlustus kutsehaiguste wastu;
9. Perekonnaaahirahad.

Grifaitse:

1. Tööajapikkus ja jellega jootud kiijimused;
2. Tööliste puhkuse kiijimused;
3. Laste, noorte ja emadefaitse (näiteks: naiste ja laste öötöökeeld, töökeeld noortele ja naistele termisevastastes ettemõtetes);
4. Kutse ja tehniline oppus, õpilaskiijimused;
5. Koosoleku ja iihinemiswabadus, streigiõigus;

Gesti töölislitumine eile, täna, homme...

1. Minewik.

Gesti ametiühingulise liikumise sünniaeg.

Gesti ametiühinguline liikumine, jamuti nagu kogu Eesti töölislitumine, ei oma tauguet minewikku. Ei ole möödunud aastafadu jellest ajast, millal rajati Gesti esimesed ametiühingud. Gesti ametiühinguline liikumine tärkas peamiselt 1905. a. sündmuste järeldufel, kuigi ka warem teatawaid katseid tehti. Kuid esijoones juft need sündmused töid esimesed nõrgad walgukehked kolleaguesse pimedasse aegjärku ja andsid aluse ametiühingulisele liikumisele.

Esimised ametiühingud

ajutati Tartus ja Narwas aastal 1907. (Teiste linnade kohta puuduwad mul täpsed andmed). Milligi pärast osutusid rätsepad kõige nobedamaks, sest mõlemad wast ajutatud ühingud kuulusid nõelatöölisele.

1908. a. ajutati Tartus kingsepatöölise ametiühing; aasta hiljem ajutasid puutöölised. Metallitöölised said omaga „katuse alla“ alles 1912. a. Ühingu ellufutsumine ei olnud nii khtne kui tänapäeval, sest oli juhtumeid, millal põhifiri 11 korda tagasi jadedi — kinnitamata. Sellest hoolimata mõideti kõik takistused ja mõib-olla, et takistuste mõitmise tarwe oligi üheks ergutajaks ja töö meeleolu hüwendajaks.

Tollemegete ametiühingute tegeuwewälili oli waga ja wägagi piiratud. Takistusi tehti üjegi lõbustuste korraldamisel, raamatukogude ajutamisel, kõnelemata laiemapiirifit ettemõtteift. Kuid khtaste mõimaluste peale waatamata tehti paljugi ära, eriti selgitustöö ja kultuuritöö põllul. Küllap jelleks, juba teid leiti, kui ainult tahet oli ja seda teidus.

Liikmete sidumus ühinguga

oli palju tihedam kui tänapäeval. See on ühtfalt teletataw: tol ajal ametiühing täitis n. ö. jeltfi ja kooskõimise koha ulesandeid. Ei olnud mõimalusi wabadeks mõttewahetusteks, ühefõnaga — see mida meie tänapäeval mõistame atwaliku elu all — see ei olnud tol ajal weel „süündinud“. Nõigeks jelleks awanes aga ühingu ruumes, piirides jne. ikkagi teatawaid mõimalusi. Teisjeks oli neil päewil tegufemifemõimalusi palju wä-

hem kui tänapäeval. „Lõlupoja“ ehk töölise seijus ei mõimaldanud juurepääsu ega ojawõttu igast wäikekodanuse ettemõttetest, kuhu meie päewil töörahwas kinnifilmi tormab. Samuti teostasid paljud ühingud wastastikkuft abiandmist. Sükkmeile anti haiguse, jurma ja õnnetude juhtude korral ainelift, arstlift ja õigusteadlikku abi. Samuti korraldati mõimaluse piirides üldhariduslikke ja praktiliste teadmiste kursusi jne. Neil päewil oli see uudne, mõiks welda — julge, elaw ja kactatistikum.

Ühingu liikmete arwu

wõrrelles aasta 1930-ga oli paljuis ühinguis ennem juurem kui wähem. Näitjeks 1913. a. oli metallitöölise ühingul 125 liiget, puutöölise ühingul 240 liiget, nahatöölise ühingul 35 liiget, Balti Triikitöölise Ühingu Tartu osakonnal 200 liiget (kõif andmed Tartu kohta). Muide olgu tähendatud, et triikitöölised olid organifereeritud juba tublisti warem, nende juhtiwad ajutised ajusid peamiselt Riias.

Ühistegeuwuse alale

puüidfid ka teed leida kolleaguesed ametiühingulased. Rätsepatöölise ametiühingu tegeulaste poolt 1909./10. aasta wahetufel kutsuti ellu „Rätsepatöö äriühingus“. Kamatsetama ühifstöökoja osamakufks määrati 25 rubla. Kolm ja pool aastat koguti liikmeid — ilma wajalikku arwu koftuõaamata... Puhtew ilmaõõda lõpetas jelle algatufe ja arwatawasti igawesjeks.

Kingsepatöölise ühingu tegelased ajutasid 1910. a. ühifstöötoa, mis äriühingus „Töö“ nime all 1½ aastat töötas ja siis makfujõuufe ja töölisklassfi huwidest wale aruõaamise tõttu 30. juunil 1911. a. oma tegeuwuse jäädamalt lõpetas.

Ühingu tegelased effifid rängasti jellega, et nad töid koju teha wõttes palgalistega töötama hakkasid, wiimastele aga palju wähem makstes, kui nad ife wõhfid.

Sellane teguwuif hõwitas ühifstunde, mis tööühingu wiis fulgemisele ja oli põhjufeks, miiks kingsepatöölise ühingu liikmete arwu 35 peale langes.

(Särgneb).

Töölised Riigiwanema jutul.

Sööpuudus, elufallidus ja sotsiaalseadusandlus kõne all.

Rechnädelal, 10. septembril wõttis riigiwanem vastu M.-j. M. M. Lutheri wabriku tööliste delegatsiooni, kes esitas riigiwanemale wabriku üldkoosoleku poolt wastuõetud resolutsioonid sööpuuduse ja elufalliduse wastu wõitlemise ning sotsiaalseadusandluse wajaoluse kohta. Riigiwanem tunniajalisel jutuajamisel tööliste esindajatega, tunnistas mitmedki tööliste nõudmise tähtsused hädawajalikeks, ning lubas tööliste märgukirja ette kanda wabariigi walitajatele.

Kogu Lutheri wabriku tööliskond jääb ootama, misjaguise seisukoha wõtab wabariigi walitus, ja mis tagajärgi tööliste palwe annab. Kriti ärewaks on meeleolu wabrikus kujunenud wiimasel ajal maad leidnud igapäewaste lahtilaskmistega töttu. Nii wallandati wabrikus wiimastel päewadel üle 50 tööliste, kusjuures aga lahti lasti paljud waefted töölised, kuna jõukad maa-peremehed tööle jäetakse.

Streik Põhja-Prantsusmaal.

Kulurikas wõitlus ühe mehe pärast.

Wõit kaldub töölisele.

Ühe mehe pärast pidid Põhja-Prantsusmaal algama wõitlust üle 100.000 tööliste, kes juba nädalate wiiji pidanud vastu, kannatades juurimat puudust ja wiletsust. Selle mehe nimi on Desire Ley — tekstiilkonjortsiumi direktor, kes ise noorespõlwes olnud tööline ja ilmawaatelijelt anarhifit.

Maailmaõõja puhkemisel oli Ley ühe Tourcoingi juure wärmitwabriku alldirektor. See ettevõtte oli ärilises ühenduses Badeni anilinwabrifuga. Kui sõja kestes teati Tourcoingis sõja sõjawäeline komandantuur, tehti Leyle ülesandeks muretseda sõja sõjawõimudele prantsuse töölist, kes oleksid walmis töötama sõja ettevõtetes. Sellest ajast peale ongi Ley end kogu oma ringkonna tekstiiltöösturite keskel tiirannilijelt maksma pannud, sundides neile peale oma tahte täies ulatuses. Tema piirita wõim seiswat nimelt jelles, et tal olla korda läinud jaada fätte mõningaid dokumente teiste töösturite tegemise üle sõja okupatsiooni ajal, milliste awaldamine praegu tooks pöörase sõndaali ja näitaks mis wäärtus oli ettevõttjasõnna „palarwal ühama-armastusel“. Et sõndaali ärashoida tantsiwadki nüüd kogu ringkonna ettevõttjad Ley pilli järele, täites igat ta soowi.

Sama Ley ongi siis nüüd aastakümne kestes kogu Põhja-Prantsusmaal ajanud kõige töölismaenulikumat poliitikat.

Ta on kogu aeg tuntud wihase ma sotsiaalfindlustuse waenlasena, ja ta pidas alati paremaks hoida oma ettevõttes oma enese findlustuskasjat, mis loomulikult oli jule-

tud igale töölijele, kes aastas kas wõi ühe päewa wõttis streigist osa.

Kui endine tööminister Loucheur asus wäljatöötama riikliku sotsiaalfindlustuse seaduseelõud, siis püüdis Ley wiia teda weendumisele, et see on teostamatu ning soowitas tal wõtta vastu seejaguist jüstee mi, nagu ta teostanud oma wabrikus. Loucheur liikkas selle ettepaneku tagasi põhjendusega, et ei saa ometi igawesti käsitada tööliji pärisorjadena.

Kui nüüd 1. juulil praegune tööminister Pierre Laval pani maksma uue sotsiaalfindlustuse seaduse fogu Prantsusmaal, siis kasutas Ley uuesti juhuft alata kallaletungi sotsiaalfindlustuse jüstee mite, et jeda üliia ümber.

Soolimata ainete hindade tõusust põlnud wiimasel aastal Roubaix ja Tourcoing'i ringkonnas jentigi pandud palfadele juure. Juba ammu enne sotsiaalfindlustuse seaduse teostamist, j. o. enne 1. juulit esitasid ametiühingud tekstiilkonjortsiumile palgakõrgenduse nõudmise. Wastus sellele on jeni saamata.

Kui nüüd teostat: sotsiaalfindlustus, mille puhul töölijed kui ka ettevõttjad on kohustatud maksma findlustusmaksu 4% tööliste palgast, siis muutus töölise oluford weelgi wilethamaks. Ley ühes tekstiilkonjortsiumiga liikkas ka pärast 1. juulit töölise palgakõrgenduse nõudmise tagasi, mille töttu Roubaix, Tourcoing'i, Armentieres, Galluni, Lanoh, Lille'i ja selle ümbruskonna töölijed olid junnitud algama streiki.

Tekstiilkonfortsium teatas, et halwa äri-
 lise konjunktuuri tõttu ei saa ta kuidagi tõsta
 töölise palkafid praegu, küll olla ta aga
 nõus andma aasta lõpul erilise „truuduse
 preemia“ igale töölisele, kes korralikult aas-
 ta läbi töötanud ja pole kordagi wõtnud oja
 streigilt. Teiste sõnadega Ley soovis muuta
 tööliste truusk koeraks, kes wabepidamata
 alandlikult sörgiks oma härra kannul ja kel-
 lele siis aasta lõpul ta „truuduse“ eest hei-
 detakse kätte font erilise preemia näol.

Wõlgtusega liikkasid töölised selle ettepa-
 neku tagasi ja nüüd jatkus wõitlus mitte
 enam üksi palgakõrgenduse nõudmise pärast,
 waid töölise ette kerkis ülesanne kaitsta
 sotšiaal-kindlustust ja tööliskonna waba tali-
 tamise õigust.

Meljanädalise streigi järele läks töölistel
 korda Lille'is jaawutada kofkulepet ettemõt-
 jatega sest siin ei olnud tekstiilkonfortsiumi
 direktoril Leyl pea midagi ütelda. Ette-
 wõtjad tunnistasid põhimõttelikult wajali-
 kuse töölise palkade tõstmise. Palga tõusu
 tegeliku kõrguse kindlaksmääramine jäeti
 eri asjatundjate hooldeks, kes wõtsid oma
 tööde aluseks üldise palgaindeksi. Selle kof-
 kuleppe jaawutamisele aitas suuresti kaasa
 tööminister Pierre Laval, kes isiklikult käis
 kohal ja pidas wõitlewate pooltega läbirää-
 fimisi. Kofkulepet tuleb pidada igatahes
 töölise wõiduks.

Kuid palju wähem edu oli tööminis-
 tril Ley'ga. Ta ei suutnud läbirääkimistel ja-

wutada mingit järelandmist jellelt tiiran-
 nilt, kellest isegi tagurliised Pariisi lehed üt-
 lesid lahti. 46 aasta jookkul on Prantsus-
 maal walitjenud streigiwabadus, aga nüüd
 peab Ley end jelleks mehaks, kes oma
 „truuduse preemia“ jüsteemiga tahab wõtta
 töölistelt streigidõngu. Iga ettemõtja on
 maksnud konfortsiumi nimele pankadesse
 suure summa tagatiseks, millest ta jääb ilma,
 kui ta täpselt ei täida konfortsiumi juhatusse
 käsku. Sellega ongi arusaadaw, et kogu
 ettemõtjaskond peab nüüd painutama Ley
 tahtmise alla, kuigi nii paljudki oleksid wal-
 mis andma töölise nõudmistele järele.
 Septembri algul ongi juba rida ettemõtjaid
 konfortsiumist lahkunud ja nende wabrikute-
 tes algaski töö. Suurem oja ettemõtjaid
 aga, kes peale tagatissumma kaotamise kar-
 dawad weel Ley paljastusi, need ei julge
 alata töölistega eraldi läbirääkimisi ja streik
 kestab osaliselt edasi. Siiski pole
 töölised kaotanud weel wõidulootuseid ja üf-
 siwute ettemõtjate wäljalangemine annab nei-
 le aina julgust wõitluse jatkamiseks.

Igatahes Wõhja-Prantsusmaa streik on
 õpetlik kogu maailma töölisele jellepoolest,
 et siin näeme, millise wõimuse, üksmeele ja
 isegi sunnibõuduga ettemõtjaskond peab
 koos oma wõitlusrinde. Kas see ei ole ees-
 kujuts töölisele, et ka nemad kõikjal omagi
 wäerinda jama hästi disiplineeriks ja ta
 wõitluswõimet tõstaks.

Mispärast peab ametiühing olema tugew.

Kuna ikka weel juur oja eesti tööliskon-
 nast seisab eemal ametiühinguliste liikumi-
 sest, tähendab ta ei mõista weel ühise koos-
 töö tarwidust ja sihte ning töölise ükstei-
 sest ärarippuwest ja kuna edasi teatawad
 elemendid nii paremalt kui pahemalt poolt
 on seadnud oma sihiks wastutõõtada waba-
 ametiühingutele, sellega tuues kaasu ettemõt-
 jale, siis on küllalt wajadust ikka weel
 uuesti selgitada tugewa ametiühingu tähjust.

Tohiks küll loota, et kõigil teada on, et
 Kapital (ettemõtja) annab töölisele ainult
 niipalju palka, s. o. ta su tööjõu eest, kuipal-
 ju töölisele waja hädaliseks eluülespidami-
 seks. Ametiühingute sihiks on suurendada
 seda oja sotšiaalproduktist, mis palgana lan-
 geb töölisele. See wõib aga jündida ainult
 nende rahwafõhtide arwel, kes seisawad
 wäljaspool tööliskonda, jelle klassi arwel,

kes peab omaks kõik rahwamajandusliised
 wäärtused, mis otsekohe mitte töölise üles-
 pidamiseks ei lähe. Meil tuleb seega arwes-
 tada produktioonibõudude omanikkude
 wõimu, ehk õigem monopoliseerimise korda. On
 loogiline, et ühe wõimu arawõitmiseks tuleb
 seada wastu teine, tugewam jõud. Rõige
 juuremaks wastukaaluks ettemõtjale on ai-
 nult ametiühingud, kui töölised annawad
 neile wõimuse ja massilise, ühistundele ra-
 jatud jõu.

Ametiühingulise jõu aluseks on asjaolu,
 et kõik temasse kuuluwad organiseeritud
 töölised müüwad oma tööjõudu ainult tea-
 tawa kindlaksmääretud hinna eest. Teiste
 sõnadega—organiseeritud tööliskonna juures
 on wõitlus oma tööjõu müümisel kadunud.
 Organiseeritud töölised müüwad oma töö-
 jõudu ametiühingu poolt määratud pal-

gaalamäärä — tariifide, ehk jölmitud kollektiivlepingute alusel. Organiseeritud töölistel on teega teatav monopoliseerimise oht, et töölised kõik oleksid organiseeritud. Ettevõtjale, kes töödöndu vajab, on vastaspoolena tööliliste ühtlus. Ta on sellega asetatud seiuuforda: ükskõik kas võtta nõutud palgaga niipalju töölilisi tööle kui ta vajab, ja ühtlasi sellega öelda lahti teatavast oast kasuist, ehk mitte võtta töölilisi, ning teega kütada võimalus saada kasu üldise.

Mida väiksem on ettevõtjail võimalus asetada organiseeritud töölilisi organiseerimata tutege, odavamata töödöuga, seda kõrgem on ka töödöu hind. Sellega on ametiühingute toetiaalne tugevus aluseks palgatuurule, mida ettevõtjad on sunnitud maksma. Seade äriwõimaluste ja tugevata ametiühingu juures on sel teel kaunis kerge palgafid ülesfrunida. Kuid mida enam vastutulelik on ettevõtja hea konjukturi juures, seda rohkem katjub ta halbade äriwõimaluste juures palgafid alla suruda. Omal poolt aitab palgade allasurumisele halbade äriwõimaluste juures suuresti kaasa suur töötatööliliste hulk ja tööliliste eemalhoiidmine ametiühinguteist. Tööline kel juhus on teenistust leida, hoiab sellest kramplikult finni, unusta-

des jageli jealkjuures ametiühingu ja oma jeltimehed. Kuid sellega ta jaeb oia millel ta ise istub. Mida kõrgem on ametiühing, mida rohkem ettevõtja võib leida odavamata organiseerimata töödöndu, seda madalamale jurutafje palgad. Kui pea ei leidu mõni organiseerimata tööliline, kes kujukilt toetust ei saa ja kes veel odavamalt walmis tegema tööd, kui kohapeal oia.

Sellega peaks arvestama iga tööliline, eriti veel praeguse majanduslise kiskituse ajajärgul. Sga töölilise enese huwides on võtta end ametiühingu liikmeks ja teha kikutustööd ka selleks, et kõik tema naabrid tööjuures oleksid organiseeritud ametiühingulased. Praeguste majandusliste suurkoonduste, trustide ja kartellide ajajärgul, ajal kus kapitalid end ühendanud wõitluses tööliliste wastu, ei junda ükski tööliline end üksikult aidata. Sellepärast kõik ametiühinguisje, see on Teie ja Teie perekondade huwides.

Ühijelt juudate wastu seista ettevõtjate jaagihimule, juudate wõita paremaid palga ja töötinimusi; üksikult olete sunnitud põlmitama kapitali ees, olete sunnitud ohverdama oma terwise, jõu ja elu nähjäpennide eest.

R. M.

Tagajärjerikad ühinemispüüded Soome ametiühingulises liikumises

Rindel alus wabaametiühingulilisele liikumisele.

Wimisel ajal on Soome wabaametiühingud üheskoos kommunitlikult ülemaaliliseist liidust lahkunud ametiühingutega hakanud juure agaruse ja energiaga looma uut ühist wabaametiühingulist organisatjiooni. Selleks otstarbeks kutsuti kokku 5. mailis Helsingisje ametiühingute kongress, kes põhimõttelikult pooldas uue ülemaalilise liidu loomist ja walis komisjoni, kelle hooleks jäi oktoobris plaanitetud ajutamiskongressi eeltööd ja põhikirja wäljatöötamine.

Ühinemispüüdeid toetawad teijelt poolt ka nende ühingute esitajad, kes küll jäänud wanasje kessliitu, ent pole rahul selle juhatusjega ja nüüd on astunud läbirääkimistesje wabaametiühingute delegatjiooniga, kelle seljataga on 200 kohapealset ametiühingut mitmesugustelt tööstus- ja kutsealadelt.

Praegune Soome ametiühinguline liikumine on küllalt tugevasti tabistatud Soomes jumilikuus puhkenud fahistliku reaktjiooni

tötu. Mõõdukad kommunitlikkude ametiühingute juhid, kes ei poolda Moskwa juhitud häaohtlikku poliitikat, jõuawad ikka enam arusaamisele, et jenne tee pole õige. Sellepärast piiluwad nad nüüd lähimeda ja käijäes käia wabaametiühingutega. Nende piiliete tagajärjeks olid läbirääkimised 31. juulil, kus mõlemad woolud jõlmisid omawahelilise kokkuleppe, mille sihiis on suurema ühistöö jaawutamine seespool Soome ametiühingulist liikumist. 10. augustil oli Helsingis ühine kongress, millest oia wõtsid 70 esitajat Soome mitmesugustest maojadest. Selpoolnimetatud leping wõeti siin üksmeelilt wastu.

Leplingu tähtsamates punktides on ettenähtud uue autoritatilise ametiühingulilise kesjjuhatuse loomine, kes Soome tööliliste esindusena peab astuma Rahwuswahelilise Ametiühingulilise Liidu liikmeks. Ametiühingute kesliit ei tohi rippuw olla ühestki

Teateid ametiühingutest.

E. L. Refkliidu nõukogu koosolek 26. oktoobril.

Õestinnas Töölisühingute Refkliidu juhatusel otsusega 10. sept. j. a. kutjutakse Refkliidu nõukogu koosolek kokku 26. oktoobriks j. a. kell 10 homm., E. L. Refkliidu ruumidesse W. Pärnu mnt. 31—4.

P ä e w a k o r r a s:

1. Koosoleku juhatusel esimene.
2. Aruanded:
 - a) Refkliidu tegevusest ref. A. Piiskar;
 - b) aruanded kohaldelt;
 - c) rahvusvahelistelt konverentsidelt, ref. A. Muist.
3. Koosolekute kodukorra täiendamine, ref. J. Piiskar.
4. Kongressi küsimus: aeg, päewakoord jne, ref. A. Tulp.
5. Ametiühingute ligemad ülesanded, ref. J. Piiskar.
6. „Tööliste Hääle“ küsimus, ref. A. Muist.
7. E. L. Refkliidu wanaaduste küsimus, ref. G. Martinson.
8. Koosoleku algatatud küsimused.

Rahvusvahelise trükitöölise-sekretariaadi aruanne.

Rahvusvaheline trükitöölise sekretariaat, kes 1.—6. septembrini k. a. Amsterdami oma kongressi pidas, on avaldanud oma aasta-aruande 1929. a. kohta. Sekretariaat teatab selles, et 1929. a. oli väga rahulik aasta.

Nastal lõpul ühines sekretariaadiga Pa-lestina trükitöölise liit Tel-Aviv. Sissetulekuid oli 104.145.37 Šelweetsia franki, väljaminekuid 32.527.16 franki, nõnda siis ülejääb 71.618.21 Šelweetsia franki.

Šhehhošlowakia ametiühingute 9. kongress.

Šhehhošlowakia ametiühingute Refkliidu juhatusel korraldusel peetakse 21.—24. septembrini Praahas 9-dat ametiühingute kongressi. Kongressi päewakorras on järgmised tõstjed küsimused: Refkliidu tegevuse ja warraline aruanne; Majanduspoliitika, ratsionaliseerimine ja ametiühingute nõudmised; Sobiaalkindlustuse teostamine; Kollektiiv-

lepingud ja töökohtud; Graametrükkude kaitse-jeeaduised; Noortööliste kaitse ja kutseoskuse õpetamine; Naistöölise töö ja sotsiaalne kaitse.

Õjimeist korda mõtawad sellest kongressist oja ka Šhehhošlowakias olewad jassa ametiühingud, kes 1927. aastast kadid kuuluvad tegelikult Refkliitu.

Šhehhošlowakia wabaametiühingutesse on koondunud 1929. aasta lõpuks 559.522 töölist.

Selweetsia ametiühinguline Refkliit tollitariifide tõstmise wastu.

Selweetsia ametiühinguline Refkliit on esitanud majandusministeeriumile ägeda protesti mõitollide tõstmise wastu, mida jowib Selweetsia põllumeeste liit. Märgufirjas juhatakse tähelepanu sellele, et põllumajandustoodete müügifriis on praegu rahvusvahelise iseloomuga ja et kõige wähem juudab siin paranemist tuua kunstlik hindade kõrgelholdmine.

Tasuline puhkus töölistele ja teenijatele Šelweetsias.

Sel ajal, kui Brasiliias, Soomes, Läti-maal, Luxemburgis, Austrias, Poolas, Wenes ja Šhehhošlowakias on juba aastaid tagasi jeaduslikult kindlustatud tasuline puhkus kõigile töölistele, kuulub Šelweetsia alles nende maade jella, kus jäärane üldine korraldus tänapäewani puudub. Minuse sel alal maksew jeadus käib raudtee- ja transporttöölise kohta. Üksikutes kantonites on ka siin-jeal kindlustatud mõningatel tööliste gruppidel tasuline puhkus, nagu õpipoistel, majateenijatel, naistöölistel jne. Müüd on siis walitusje poolt Baaseli linna nõukogule esitatud jeaduseelnõu, milles tasuline puhkus on ettenähtud kõigile mõlemast soost teenijatele, töölistele ja õpilastele, olgu nad ametis eraiisikute juures, wõi awalikus teenistuses. Puhkust saab 6 päewa — üheaastase teenistuse järele, 9 päewa — 5-aastase teenistuse ja 12 päewa — 10-aastase teenistuse järele. Tööstusõpilased ja noored ametnikud mõiwad saada 12 päewa puhkust ja et noortel võimaldada oma puhkepäewi weta väljaspool linna, siis leitakse tarwilik olewat arutada jumepuhkekodusid, milliseid ainelijselt toetab kantonite walitus.

Wiis mereriiki raiskawad oma sõjalaewastiku peale 950 milj. dollarit.

„National Council for Prevention of War“ (Rahvuslik sõjaväetamise nõukogu) Washingtonis avaldas hiljuti huvitavaid andmeid kulude kohta, mida 5 mereriiki raiskawad oma sõjalaewastiku ülemalpidam

iseks. Merejõudude ülespidamine dollarites arvatud on Ameerika Ühendriikides 374.608.054, Inglismaal — 278.478.000, Jaapanis — 131.222.722, Prantsusmaal — 99.568.000, Itaalias — 63.622.982. Kõigi ülalmainitud mereriikide kulutused kokku annavad hiljagumma, nimelt 950 miljonit dollarit.

Leidsid paraja paiga.

Mussolini poolt hävitatud Itaalia wabade ametiühingute nime all püüis kogu aeg Itaalias kommunistlik ametiühingute liit. Tema töised juhid elasid küll Partisjas, ent armastati häimeelega kõnelda „aktiividest Itaalias“ ja arwati niiviisi õigemini tegutseda kui „araandlikud amsterdamlased“. Et jellele, enam küll juhtide ettekujutuses olemale organisatsioonile anda juuremat romantilist wärwingut ja samal ajal mudas wees õngitjeda kalu, loeti end Rahvuswahelise Ametiühingute Liidu liikmeks. Sellest teatati armulikult isegi Amsterdami. Aga alles siis, kui Amsterdam loobus jekt kahtlasest aust, leidsid mehed oma õige keele ja hakkasid sõimama puht Moskwa laadi. Sa nüüd on siis see organisatsioon avalikult liitunud Punaste Ametiühingute Internationaaliga ja jaatis 5. Punaste Ametiühingute Internationaali Kongressile oma delegaatiooni. Sgatahes paraad oli jellelega kindlustatud! Sa küllap annab lagunemale punaste ametiühingute internationaale piisut hiilguist.

Sama organisatsioon on läkitanud tervele maailmale ka pika üleskutse. Selles on küll wähe juutu Itaalia organisatsioonist: jelles pöördutakse peamiselt emigrantide poole ja öeldakse avalikult, et jeni pole Itaalias võimalik olnud midagi nimetamiswäärset korda jaata. Sellega on tõestatud, et kommunistid ka sel korral ei juutnud midagi rohkemat teha, kui amsterdamlased, ja wiimased on ka alles wiimasel ajal enamwähem korralikult oma otjekohest tegevust alustanud.

Mis puutub üleskutse sisusse muudu, siis pole seal muud kui harilik sõimurwaling: „Migame mõistlust fashistliku terrori ja endiste reformistlikkude juhtide vastu, kes kuulajid Mussolini käste ja aitajid lõhkuda Itaalia Ametiühingute Liitu.“ Ei jäeta puudutamata isegi Citrine ja Sassenbachi reisi Itaaliasse. Ühesõnaga, ei puudu midagi, mis jeda organisatiooni ei teeks kõlbulikuks Punaste Ametiühingute Liidu liikmeks!

„Töölise Hääl“ lugejatele.

„Töölise Hääl“ talitus palub lugupeetud tellijaid oma elukoha muutmise korral warakult talitusele teatada uus aadress, et hoida ära numbrite kaotsiminekut.

„T. H.“ talitus.

Igauks kes tahab lugeda tõsist ja
väärtuslise sisugä ajalehte,
tellib endale päevalehe

„Rahva Sõna“

„Rahva Sõna“ on moodsamini toime-
tatud ajaleht, sisult alati huvitav ja
värske.

Kirjeldused ja juhtkirjad kõige laiema rahva-
kihi huvidekohased.

Pilte üle maailma igalt poolt.

Romaane parematelt kirjanikkudelt, põnevaid ja
huviküllaseid.

Kirjasaatjad välismail kõigis suuremates linna-
des ja kodumaal igalpool üle maa.

Tellimise hlnud odavam kui ühelgi teisel päevalehel:

1 kuu postiga	1 krooni	25 senti
2 „ „	2 „	50 „
3 „ „	3 „	50 „
6 „ „	6 „	75 „
12 „ „	13 „	— „

„Rahva Sõna“ II väljaanne

ilmub päevaleht „RAHVA SÕNA“ kõrval 2 korda
nädalas, igal kesknädalal ja laupäeval, missugune
tellides eriti odawahinnaline:

1 kuu postiga	40 senti.
2 „ „	80 „
3 „ „	1 kroon 20 senti.
6 „ „	2 „ 25 „
12 „ „	4 „ 50 „

Tellimisi võtavad vastu kõik posti-
asutused ja oma tellim. vastuvõtjad

Töölised omandage töölistkirjandust!

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu kirjastusel on ilmunud raamatud:

E. Joonas, **Ametiühinguline liikumine meil ja välismaal**
hind 10 senti, „Tööliste Hääle“ lugejatele ja ametiühingu liikmetele 5 senti.

E. Joonas, **Ametiühingud, nende ülesanded ja võitlusvahendid** — hind 50 senti, „Tööliste Hääle“ lugejatele ja ametiühingu liikmetele 25 senti.

„Tööliste Hääle“ 1928 aastakäik — hind 75 senti.

„Tööliste Hääle“ 1929 aastakäik — hind 75 senti.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidul ladus olemas järgmised Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu kirjastusel ilmunud raamatud:

C. Mertens, **Die Gewerkschaftsbewegung in Belgien.**

Walter M. Citrine, **Die Gewerkschaftsbewegung Grossbritanniens.**

Joh. Sassenbach, **Fünfundzwanzig Jahre Internationale Gewerkschaftsbewegung.**

Sigrid Hanson, **Die Gewerkschaftsbewegung in Schweden**

Richard Seidel, **Die Gewerkschaftsbewegung in Deutschland.**

Fünftes Jahrbuch des Internationalen Gewerkschaftsbundes 1927.

Tätigkeitsbericht des Internationalen Gewerkschaftsbundes über die Jahre 1924, 1925 und 1926.

Protokoll des IV. Ordentlichen Kongresses des Internationalen Gewerkschaftsbundes.

Internationale Gewerkschaftliche Arbeiterinnenkonferents.

„50 Jahre Gewerkschaftsbewegung in der Schweiz“.

„Der Schuz der Arbeitenden Jugend“.

„Nie wieder Krieg“.

Raamatuid võib tellida aadressil: Tallinn, V. Pärnu m. 31—4.